

J.B. Matto

**Nieuwe Chinese
plantenkunde**

WERELDBIBLIOTHEEK • AMSTERDAM

Met dank aan
Michiel van den Berg
Tina Borkowski
Paul Groot

Omslagontwerp en typografie
Studio Ron van Roon

© 2012 J.B. Matto en
Uitgeverij Wereldbibliotheek bv
Spuistraat 283 · 1012 VR Amsterdam

www.wereldbibliotheek.nl

ISBN 978 90 284 2452 4

Chongqing

In het bureau voor Internationale Zaken hangt de grootste kaart van China die ik ooit heb gezien. Directeur Peng vraagt wat mijn plannen zijn. Ik vertel iets over rustig aan doen, tai chi oefenen en foto's sorteren. Hij draait zijn stoel een kwartslag en kijkt naar de kaart. Rond zijn silhouet straalt het enorme China, met de rest van de wereld als een soort dampkring eromheen.

'Binnenkort wordt het lente. Een grote gebeurtenis.' Hij neemt zijn bril in zijn hand en kijkt tussen zijn vingers door. Daarna strekt hij zijn arm en maakt bewegingen over de kaart als een weerman. 'De komende weken is bijna niemand in China meer waar hij werkt of studeert maar ergens anders.'

'Ergens anders?'

'Ja, compleet ergens anders. Thuis. Alle Chinezen gaan naar huis. Het is een hele organisatie om onze bevolking op deze alternatieve manier gesorteerd te krijgen. De nieuwe rangschikking vraagt al onze aandacht.' Hij strijkt met zijn duim over een archiefkaart met mijn pasfoto en vergelijkt de gegevens met die op zijn computerscherm. 'Jij bent ver van waar je geboren bent. Je bent hier zonder familie, daarom is er een pakket.' 'Daar ben ik heel dankbaar voor.'

Hij kijkt opnieuw naar het scherm. 'Je partner is niet meegekomen. We zijn bezorgd. Er ontbreekt een onderdeel. Een reis. Een groepsreis.'

Ik knik. Voor mijn gevoel is de winter nog maar net begonnen. Misschien wordt hier met lente wel iets anders bedoeld. Een Chinese lente, het begin van de nieuwe ordening – iedereen op een andere plek, in een ander gezelschap en zolang er mensen

overblijven, zolang er inwoners of gasten zijn die weigeren zich te verplaatsen, kan de puzzel niet worden opgelost en valt er uiteindelijk niets te vieren. Waarschijnlijker is het dat we een symbolisch gesprek voeren, dat we om wat voor reden dan ook beleefdheden uitwisselen, dat we doen alsof we welwillend zijn en dat het er vooral om gaat dat niemand zich opgelaten voelt. 'Het is goed,' zeg ik. 'Ik ga mee op groepsreis.'

Directeur Peng knikt, wrijft in zijn ogen en veert terug naar de kaart. Zijn hand waaiert over een rijtje miljoenensteden. Beijing, Shanghai, Fuzhou, Quanzhou, Hongkong. China is een vrij land. Ik mag kiezen.

'Het maakt mij niet uit. Het liefst naar een plek waar het rustig is.'

De rustigste plek is de plek waar de hoeveelheid keuzes het kleinst is. Als ik ergens voor kies dan is het om geen beslissingen te hoeven nemen, om thuis te kunnen blijven.

'Rustig. Geen probleem. Laat mij eens voor jou kijken.'

Een faxmachine draait een fax van een halve meter uit. Ondertussen wordt er een bericht voorgelezen op de intercom. De stoel van directeur Peng draait terug, pauzeert en zwenkt naar de andere kant. De kuif van Peng staat richting Lhasa.

'In de autonome zone zijn de minste verplaatsingen.'

'De autonome zone? Wordt er daar geen nieuwjaar gevierd?'

'De Tibetaanse minderheid kijkt anders naar de maankalender. Het nieuwe jaar begint er later dan in de rest van China.'

'Dat lijkt me de meest optimale optie.'

Directeur Peng pakt een ordner en bladert. 'Het is gecompliceerd. Het is er koud, er zijn nu geen reizen. Er is speciale toestemming nodig. Veel tijd, veel stempels.'

‘Ik begrijp het.’

‘Ja.’

‘Het is onmogelijk. En jullie hebben hier al zo veel te doen.’

‘Ja. Jij hebt gekozen. Wij gaan het regelen.’

Waar het beroemde Lentefestival ook gevierd mag worden, niet hier, ik heb het hele gangpad met koekjes in de campus-supermarkt voor mij alleen. Nog even en ook deze winkel is gesloten, dan is er pas echt sprake van rust. Geen marsmuziek meer uit de luidsprekerpaddenstoelen, geen verveelde Chinese R&B-clips op de monitoren bij het busstation, geen beleefde gesprekken over een groepsreis naar Tibet die niet eens bestaat – ik heb het noodlot naar mijn hand gezet: niks of niemand jaagt me de komende weken nog op of ergens heen. Ik pak een zak chips met aardappelsmaak en weeg een blik met 48 sesamrepen in mijn handen. Hoeveel repen eet een gemiddelde volwassen man per dag? Ik tel de weken tot het Lentefestival, zak door mijn knieën en probeer te ontspannen. Hoe verder naar beneden, hoe meer sesamrepen per verpakking. Ik leg mijn telefoon op het deksel van een blik met 96 repen en trek het geheel naar me toe. Net voordat ik mijn benen wil strekken beweegt de telefoon trillend naar de rand. Op het scherm verschijnt een afbeelding van directeur Peng. Hij klinkt afgemeten. ‘Het voorstel is besproken met de verschillende autoriteiten.’

‘Ik begrijp het. Er is niets aan te doen. Misschien een andere keer.’

Gebruik het woord Tibet en er gebeurt niets of juist van alles;

de rest van het gesprek gaat al snel over Chinese democratie of Chinese berglandschappen of het Chinese spoorwag. Tibet komt voor in allerlei opsommingen zoals het landelijke weerbericht, een overzicht van regionale kookrecepten in een damesblad, een voorbeschouwing van de All China Games, speciale bestanddelen van traditionele geneesmiddelen en, zoals ik vandaag heb gemerkt, op de lijst met alle theoretische Chinese reisbestemmingen. De Tibetaanse hoogvlakte in Zuidwest-China is een onderdeel van het geheel en het lijkt niet de moeite waard er verder veel aandacht aan te besteden. Je kunt er wel opeens naartoe gestuurd worden.

Peng heeft uitgezocht wat er mogelijk is en legt nu uit wat ik moet doen. 'Op dag één betaal je het ticket. Op dag twee komt de speciale permissie. Op dag drie ben je in Lhasa.'

Ik klem de telefoon met mijn schouder tegen mijn wang en schuif het blik met de 96 repen terug in het schap. 'Goed. En wanneer is dag één?'

'Dag één is de eerste dag.'

'En wanneer is de eerste dag? Eind deze maand? Volgende week misschien?'

'Ja. Dag één – misschien is dat vandaag. Het reisbureau is nog een uur geopend. Blijf waar je bent. Ik stuur een taxi.'